

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA IQLIM O‘ZGARISHI MILLIY
QO‘MITASI “DAVLAT EKOLOGIK EKSPERTIZASI MARKAZI” DAVLAT
MUASSASASI**

**DAVLAT EKOLOGIK EKSPERTIZASI
XULOSASI**

Rahbar:

MUXAMEDOV G‘AYRAT AMINOVICH

“Tasdiqlayman”

TARTIB RAQAM № 01-02/01-9220

HUJJAT TURI Atrof-muhitga ta'sir to'g'risidagi bayonot loyihasi

Buyurtmachi (tashabbuskor): **JANUBYO‘LLOYIHA MASULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT** ga berildi.

STIR: 205251368

Davlat ekologik ekspertizasi obyekti: **Surxondaryo viloyati Sherobod tumanida joylashgan D025k (4R23j) “M-39 avtomobil yo‘lidan Sherobod shahrigacha (1398 km)” avtomobil yo‘lining 6-11 km qismini rekonstruksiya qilish bo‘yicha atrof-muhitga ta’sir to‘g‘risidagi bayonot (AMTTB) loyihasi.**

Loyihani ishlab chiquvchining nomi: **"YO'L-INSHOAT LOYIHA" MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT**

STIR: 206414273

Davlat ekologik ekspertizasiga mas’ul ekolog-ekspert:

ABDURAXIMOV XUSNIDDIN RUSTAMOVICH (Suv, yer resurslari va yer osti boyliklari bo‘yicha ekologik ekspertiza bo‘limi - Yetakchi ekolog ekspert)

Ekologik ko‘rsatkichlarning qisqacha pasporti

Yo‘nalishlar	Asosiy ko‘rsatkichlar
Atmosfera havosi	48.2069401 t/yil
Suv resurslari	iste‘mol suv hajmi: 947.1 m ³ /yil oqova suv hajmi: 947 m ³ /yil
Xavfli chiqindilar	0.6063 t/yil
Qattiq maishiy chiqindilar	14.1 t/yil
Ko‘kalamzorlashtirish darajasi	30%
O‘simlik dunyosiga ta’siri	mavjud emas
Hayvonot olamiga ta’siri	mavjud emas

Izoh: Barcha hisob-kitoblar va normativlar ilovada keltirilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026-yil 11-maydagi 234-son qarori bilan tasdiqlangan 1-ilovasiga muvofiq, ushbu davlat ekologik ekspertizasi obyekti atrof-muhitga ta’sir ko‘rsatishning **o‘rta darajada xavfli II** toifasining **61**-bandiga mansub.

O‘tkazilgan davlat ekologik ekspertizasi natijasi: IJOBIY

Davlat ekologik ekspertizasi xulosasi: Ilovasiz huquqiy hujjat hisoblanmaydi.

Davlat ekologik ekspertizasi obyektining ekologik talablarga muvofiqligi, joylashuv nuqtalari koordinatalari, atrof-muhitni muhofaza qilish chora-tadbirlari, bajarilishi shart bo'lgan talablar va boshqalar to'g'risida ilovada keltirilgan O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasining Davlat ekologik ekspertizasi markazi va uning hududiy filiallarining ekolog-ekspert xulosasi ushbu davlat ekologik ekspertizasi xulosasining ajralmas qismi hamda unda belgilangan talablar bajarilishi shart hisoblanadi.

Izoh: Buyurtmachi tomonidan davlat ekologik ekspertizasi xulosasida nazarda tutilgan ekologik talablarga rioya etilmaganda, davlat ekologik ekspertizasi xulosasi qonunchilikda belgilangan tartibda bekor qilinadi.

Davlat ekologik ekspertizasi natijalari bo'yicha ekolog-ekspert XULOSASI

I. Loyihalash uchun asos

1. Obyektning joylashgan manzili (yuridik va/yoki faoliyat olib borayotgan manzili, geografik joylashuvi).

Davlat ekologik ekspertizasiga, Surxondaryo viloyati Sherobod tumanida joylashgan D025k (4R23j) "M-39 avtomobil yo'lidan Sherobod shahrigacha (1398 km)" avtomobil yo'lining 6-11 km qismini rekonstruksiya qilish uchun "Atrof-muhitga ta'sir to'g'risidagi bayonot" loyihasi taqdim etildi.

Rekonstruksiya qilinayotgan avtomobil yo'liga eng yaqin bir qavatli turar joylar g'arb tomonda, 20 m masofada joylashgan.

Avtomobil yo'lining rekonstruksiya qilinayotgan uchastkasi koordinatalari: 1) 37°38'52.75"ShK 67°2'9.64"ShU; 2) 37°38'46.53"ShK 67°2'13.03"ShU; 3) 37°38'16.76"ShK 67°2'26.78"ShU; 4) 37°37'0.21"ShK 67°3'1.81"ShU.

Eco-service.uz platformasida buyurtmachi tomonidan yuborilgan arizalardagi "Vaziyat xarita" (situatsion karta)larini elektron tasdiqlash uchun barcha arizalar tuman (shahar) mas'ul inspektorlari profiliga yuborilgan va ijobiy tasdiqlangan.

2. Normativ-huquqiy hujjatlar, xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Vazirlar Mahkamasi qarorlari va boshqalar.

Loyihani amalga oshirish uchun asos sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 31 yanvardagi PQ-47-sonli "Xalqaro taraqqiyot uyushmasi va Osiyo infratuzilmaviy investitsiyalar banki ishtirokida "O'rta shaharlarni kompleks rivojlantirish" loyihasini amalga oshirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori.

3. Tasdiqlangan loyihalash topshirig'i (belgilangan tartibda tegishli idora va tashkilotlar bilan kelishilgan holda, qachon va kim tomonidan)

Rekonstruksiya qilish obyekti bo'yicha loyiha-smeta hujjatlarini ishlab chiqish uchun "Surxondaryo mintaqaviy yo'llarga buyurtmachi xizmati" davlat unitar korxonasi tomonidan berilgan loyixalashtirish topshirig'i xizmat qiladi.

Loyiha hujjatida Sherobod tumani hokimligi vakili, tuman Ekologiya va iqlim o'zgarishi bo'lim boshlig'i va tutash hudud mahalla fuqarolar yig'inlari ishtirokida 2026-yil 13-avgustdagi jamoatchilik eshituvi bayonnomasi ilova qilinib, unda ko'rib chiqilayotgan avtomobil yo'lini ta'mirlash ishlar bo'yicha ishtirokchilar tomonidan e'tirozlar mavjud emasligi bildirilgan.

II. Davlat ekologik ekspertizasi uchun taqdim etilgan materiallar

Atrof-muhitga ta'sir to'g'risidagi bayonot (AMTTB) loyihasi, loyixalashtirish topshirig'i, qurilish-konstruktiv yechimlari, situatsion xarita.

III. Loyiha yechimlarining qisqacha mazmuni

1. Obyekt hududining holati (aholi, bioxilmaxillikning, atmosfera havosining, suv havzalarining, muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning va boshqa obyektlarning yaqin masofada joylashganligi).

Loyiha maqsadi avtomobil yo'lining ekspluatatsion ishonchliligi va harakat xavfsizligini oshirish, o'tkazuvchanlik qobiliyatini yaxshilash, transport vositalarini ekspluatatsiya qilish xarajatlarini kamaytirish, aholi uchun qulay sharoitlar yaratish va hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ko'maklashishdan iborat. Shu maqsadda yo'lining geometrik parametrlarini yaxshilash, mavjud ikki polosali harakatni to'rt polosali qatnov qismiga o'tkazish, yangi yo'l to'shamasi va asfalt-beton qoplamasini qurish, yo'l harakatini tashkil etish vositalari, trotuarlar, avtobus bekatlari, suv o'tkazish inshootlari va muhandislik kommunikatsiyalarini rekonstruksiya qilish hamda himoyalash ishlari nazarda tutilgan. Loyiha doirasida uzunligi 3,6 km bo'lgan avtomobil yo'li uchastkasi mavjud II texnik toifadan I texnik toifa parametrlariga keltiriladi. Qatnov qismi 4 polosali bo'lib, har bir polosaning kengligi 3,25 m, hisobiy harakat tezligi 70 km/soat, yo'l yoqalari kengligi 2,0 m, mustahkamlangan qismi kamida 0,5 m etib belgilangan. Aholi punktida trotuarlar bilan birgalikda yo'lining umumiy kengligi 21,72 m, aholi punktidan tashqarida 20,88 mni tashkil etadi. Qatnov qismi va mustahkamlangan yo'l yoqalarining ko'ndalang nishabligi 15%, yo'l yoqalariniki 40%, maksimal bo'yлама nishablik 20% etib qabul qilingan.

Qurilish uchastkasiga tutash hudud asosan turar joylar, qishloq xo'jaligi yerlari va ijtimoiy infratuzilma obyektlaridan iborat. Uchastkaning g'arbiy tomonida Sherobod shahriga xos mavjud turar joylar, sharqiy tomonida esa alohida yer uchastkalariga bo'lingan qishloq xo'jaligi yerlari joylashgan. Avtomobil yo'li yaqinida ijtimoiy va jamoat ahamiyatidagi obyektlar, jumladan, sport inshooti va maktab mavjud. Hudud M-39 avtomobil yo'li bilan bog'langan.

Loyihalashtirilayotgan yo'lni rekonstruksiya qilish hududida alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar, davlat qo'riqxonalari, milliy tabiiy bog'lar, tabiat yodgorliklari, tarixiy-madaniy meros obyektlari va tabiiy resurslardan foydalanishning maxsus tartibi belgilangan boshqa hududlar mavjud emas. Loyiha mavjud transport koridori doirasida amalga oshirilib, yangi tabiiy hududlarni o'zlashtirishni nazarda tutmaydi.

Hududning gidrografik tarmog'i asosan Sheroboddaryo va qishloq xo'jaligi yerlari hamda aholi punktlarini suv bilan ta'minlovchi sug'orish kanallaridan iborat. Hududning janubiy qismi Zang kanali bilan kesishadi. Loyihalashtirilayotgan yo'l uchastkasida mavjud R13 kanali avtomobil yo'li bilan kesishib, PK 11+82 da avtomobil ko'prigi mavjud; kanaldan suv sarfi taxminan 5 m³/s ni tashkil etadi. Trassa bo'ylab mavsumiy faoliyat ko'rsatuvchi uchta suv oqimi kesishmasi va diametri 1000-1200 mm bo'lgan mavjud suv o'tkazish quvurlari mavjud bo'lib, ularni yo'lining loyihaviy parametrlariga mos kelmasligi sababli to'liq almashtirish nazarda tutilgan. Sheroboddaryo Surxondaryo viloyatidagi Amudaryoning o'ng irmog'i bo'lib, uzunligi 177 km, havza maydoni 2950 km² ni tashkil etadi.

Hudud iqlimi keskin kontinental bo'lib, yozning issiq va quruqligi, qishning nisbatan sovuqligi, atmosfera yog'inlarining kamligi va yil fasllari bo'yicha notekis taqsimlanishi bilan tavsiflanadi. Meteostansiya ma'lumotlariga ko'ra, o'rtacha yillik havo harorati +18,7°C, iyul oyidagi o'rtacha maksimal harorat +38°C, yanvar oyidagi o'rtacha minimal harorat -2°C ni tashkil etadi. Havo haroratining mutlaq maksimumi +47,4°C, mutlaq minimumi esa -18,1°C qayd etilgan.

Rekonstruksiya uchastkasi asosan mavjud avtomobil yo'li va unga tutash o'zlashtirilgan hududlardan iborat bo'lib, tabiiy o'simlik qoplamasi, kesilishi lozim bo'lgan daraxt va butalar mavjud emas. Tutash hududlarda asosan o'tsimon o'simliklar va qishloq xo'jaligi ekinlari tarqalgan, Qizil kitobga kiritilgan kamyob va yo'qolib borayotgan turlar aniqlanmagan. Hayvonot dunyosi inson tomonidan o'zlashtirilgan sharoitga moslashgan keng tarqalgan turlardan iborat. Qurilish davrida o'simlik va hayvonot dunyosiga ta'sir mahalliy va vaqtinchalik bo'lib, asosan o'simlik qoplamining buzilishi hamda shovqin va qurilish texnikasi harakati natijasida hayvonlarning vaqtincha bezovtalanishi bilan cheklanadi. Ishlar yakunlangach buzilgan hududlarni tiklash va obodonlashtirish, shuningdek, tutash yerlar va suv oqimlarini ifloslantirmaslik choralari nazarda tutilgan.

Qurilish va ta'mirlash ishlari olib boriladigan hududda ko'p yillik daraxt va butalar mavjud emasligi, shuningdek ish jarayonlari belgilangan mavjud avtomobil yo'li chegarasidan tashqariga chiqmasligi qayd etildi.

O'zbekiston Respublikasi Qizil kitobiga va tabiiy resurslarni muhofaza qilish xalqaro ittifoqiga kiritilgan turlar aniqlangan taqdirda, ish joyi va unga tutash hududlarda hayvonlar va o'simliklarning tur tarkibini saqlash bo'yicha samarali ekologik chora-tadbirlar dasturini ishlab chiqish va ta'minlash zarur bo'ladi.

2. Davlat ekologik ekspertizasi obyekti joylashgan hududning fizik-geografik xususiyati, atrof-muhitning fon holati, asosiy texnik, texnologik yechimlarning qisqacha tavsifi, shu jumladan, atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatadigan texnologik jarayonning tavsifini ko'rib chiqish.

Rejalashtirilayotgan faoliyat Surxondaryo viloyati Sherobod tumanidagi D025K (4R23J) avtomobil yo'lining 6–11 km oralig'idagi mavjud 3,6 km uzunlikdagi uchastkaini rekonstruksiya qilishni nazarda tutadi. Rekonstruksiya zarurati transport harakati intensivligining oshishi, mavjud yo'l parametrlarining zamonaviy me'yorlarga to'liq mos kelmasligi va yo'l to'shasining yuk ko'tarish qobiliyati yetarli emasligi bilan bog'liq. Loyihaga ko'ra, mavjud II texnik toifadagi ikki polosali yo'l I texnik toifaga keltirilib, 4 polosali harakat qismi, har bir polosasi 3,25 m, hisobiy tezlik 70 km/soat, yo'l yoqasi 2,0 m va asfalt-beton qoplama quriladi. Shuningdek, trotuarlar, avtobus bekatlari, yo'l belgilari va to'siqlari, yoritish elementlari, suv qochirish tizimi, suv o'tkazish quvurlari va inshootlari, mavjud R-13 kanalidagi 12 m uzunlikdagi ko'prikn rekonstruksiya qilish hamda zarur muhandislik kommunikatsiyalarini qayta qurish ishlari amalga oshiriladi. Trassa bo'ylab 3 ta mavsumiy suv oqimi kesishmasi mavjud bo'lib, tegishli suv o'tkazish inshootlari nazarda tutilgan.

Rekonstruksiya uchun ajratilgan yer maydoni 76680 m² bo'lib, loyiha doirasida hududni obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish, kamida 23004 m² maydonda yashil hudud barpo etish nazarda tutilgan. Loyihaning asosiy maqsadi harakat xavfsizligi va yo'lning ekspluatatsion ishonchligini oshirish, transport qatnovini yaxshilash, ekspluatatsiya xarajatlarini kamaytirish hamda hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi uchun qulay sharoit yaratishdan iborat.

Avtomobil yo'lini rekonstruksiya qilish ishlari transport harakati xavfsizligi va uzluksizligini ta'minlagan holda tayyorgarlik, demontaj, yer ishlari, yo'l-qurilish va montaj ishlarini bosqichma-bosqich amalga oshirishni nazarda tutadi. Dastlab hudud tayyorlanadi, geodezik belgilash ishlari bajariladi, qurilish texnikasi va materiallarini joylashtirish maydonlari tashkil etiladi, mavjud muhandislik kommunikatsiyalari himoya qilinadi yoki zaruratga ko'ra qayta quriladi. Mavjud yo'l qoplamasi resaykler (yo'l frezasi) yordamida demontaj qilinib, hosil bo'lgan materiallar yuklagich va ekskavatorlar orqali avtosamosvallarga yuklanadi va belgilangan joylarga olib chiqiladi. Keyin mavjud yer polotnosini kengaytirish, gruntni qazish, tashish, qatlamlab to'kish va vibrokatoklar yordamida zichlash ishlari bajariladi. Yo'lning suv o'tkazish tizimi doirasida diametri 1000 va 1200 mm bo'lgan mavjud quvurlar almashtiriladi, suv oqimlari kesishgan joylarda tegishli suv o'tkazish inshootlari barpo etiladi hamda R-13 kanalidagi ko'prikn inshooti rekonstruksiya qilinadi. Shundan so'ng qum-shag'al va chaqiqto'sh materiallaridan yo'l asosi tayyorlanib, qatlamlab tekislanadi va zichlanadi, keyin asfalt-beton qoplamasi yotqiziladi. Aholi punktlarida 2,25 m kenglikdagi piyoda-velosiped yo'laklari, avtobus bekatlari, piyodalar o'tish joylari, yo'l belgilari, to'siqlar, bordyurlar, suv qochirish lotoklari, yoritish va boshqa yo'l jihozlari o'rnatiladi. Zarur hollarda muhandislik kommunikatsiyalari qayta quriladi. Qurilish ishlari ekskavator, buldozer, avtogreyder, frontal yuklagich, avtosamosval, vibrokatok, polivomoechnaya mashina, resaykler, avtobetonqorishtirgich, beton yotqizgich SP-850, avtomobil krani, avtovyishka, ko'chma kompressor, payvandlash agregati va yo'l belgilash mashinasi yordamida amalga oshiriladi. Asosiy qurilish-montaj ishlari yakunlangach, hudud yakuniy tekislanadi, qurilish chiqindilari olib chiqiladi, buzilgan maydonlar tiklanadi va obodonlashtiriladi. Rekonstruksiya davrida asosiy xomashyo va materiallar sifatida 8000 t asfalt-beton aralashmasi, 1800 t chaqiqto'sh, 1200 t qurilish qumi, 1500 m³ beton aralashmasi, 70 pog. m temir-beton suv o'tkazish quvurlari, 50 t metall konstruksiyalar, 150 t bitum, 5 t yo'l chiziqli materiallari, 0,5 t payvandlash elektrodleri va 0,1 t bo'yoqdan foydalanish nazarda tutilgan.

3. Atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni kamaytirishga qaratilgan eng yaxshi maqbul texnologiyalar nazarda tutilganligi hamda zamonaviy texnologiyalarning eng yaxshi maqbul texnologiyalar bilan taqqoslaganda muqobil variantlari .

Qurilish-montaj ishlari davrida atmosfera havosiga ifloslantiruvchi moddalar chiqarilishining asosiy manbalari yer ishlari, yo'l-qurilish texnikasining ishlashi, ichki yonuv dvigatellari chiqindilari, sochiluvchan qurilish materiallarini tushirish, to'kish va saqlash, shuningdek, yo'l-qurilish texnikasi uchun neft mahsulotlarini qabul qilish, berish va saqlash jarayonlari hisoblanadi. Avtomobil yo'lini rekonstruksiya qilish muddati 11 oyni tashkil etadi, hisob-kitoblar 1 yillik davr uchun amalga oshirilgan. Ish rejimi - 1 smena, 8 soatdan, yiliga 330 kun. Qurilish maydonida jami 40 nafar ishchi va xizmatchi, shu jumladan 10 nafar muhandis-texnik xodim va 30 nafar ishchi xizmat qilishi ko'zda tutilgan.

4. Korxonada atmosferga havosiga ifloslantiruvchi moddalar ajratuvchi va chiqaruvchi manbalar to'g'risida ma'lumot.

Loyiha bo'yicha jami 28 ta atmosferaga chiqarish manbasi mavjud bo'lib, shundan 1 tasi tashkillashtirilgan va 27 tasi tashkillashtirilmagan manbalar hisoblanadi. Tashkillashtirilgan manba №24 - dizel yoqilg'isi saqlanadigan rezervuar. Tashkillashtirilmagan manbalarga ekskavatorlar, buldozer, avtogreyder, avtosamosvallar, katoklar, frontal yuklagich, beton qorishtirgich mashinalar, beton yotqizgich, avtokran, suv sepuvchi mashina, avtogidropod'yomnik, yo'l chiziqlarini belgilash va frezalash mashinalari, qum va shag'al saqlash joylari, bo'yash va payvandlash postlari hamda quvur va armaturalarni kesishda ishlatiladigan tegirmonlar kiradi.

5. Atrof-muhitga ifloslantiruvchi moddalarni chiqarish, oqizish va chiqindilarni joylashtirishning yo'l qo'yiladigan hajmlari ko'rsatkichlari.

Avtomobil yo'lini rekonstruksiya qilish davrida atmosfera havosiga jami 15 turdagi ifloslantiruvchi modda chiqarilishi hisoblangan. Ularning yillik miqdori: noorganik chang - 11,4046 t/yil, azot oksidi - 3,3852 t/yil, azot dioksidi - 13,5408 t/yil, uglerod oksidi - 13,6642 t/yil, uglevodorodlar - 3,65226 t/yil, oltingugurt dioksidi - 1,5113 t/yil, qurum - 0,6296 t/yil, formaldegid - 0,1514 t/yil, benz(a)piren - 0,0000151 t/yil, temir oksidi - 0,00257 t/yil, marganes dioksidi - 0,000295 t/yil, ksilol - 0,12375 t/yil, uayt-spirit - 0,12375 t/yil, metall changi - 0,0252 t/yil va abraziv chang - 0,0172 t/yil. Ifloslantiruvchi moddalarning umumiy chiqindisi 48,23214 t/yilni tashkil etadi. Loyiha bo'yicha, hisob-kitoblarga ko'ra atmosfera havosiga chiqariladigan barcha ifloslantiruvchi moddalarning yer yuzasidagi maksimal konsentratsiyalari sanoat maydoni tashqarisida ular uchun o'rnatilgan me'yor darajasidan oshmasligi aniqlangan.

a) Ifloslantiruvchi moddalar tashlamalarining umumiy ro'yxati

T/r	Kod	Ifloslantiruvchi tashlamalar nomi	Xavfliik sinfi	Ifloslantiruvchi manba raqami	Manba turi	O'rnatilgan tozalash uskunasini unumdorligi	Miqdori	
							g/sek	t/yil
1	A-IV 075	Uglerod oksidi	IV sinf					13.6642
2	A-II 001	Azot dioksidi	II sinf					13.5408
3	A-III 105	Noorganik chang: 70-20% kremniy ikki oksidi (shamot, sement, kul va boshq.)	III sinf					11.4046
4	A-IV 098	Uglevodorodlar C1-C5 (metan bundan mustasno)	IV sinf					3.65226
5	A-III 001	Azot oksidi	III sinf					3.3852
6	A-III 013	Oltingugurt angidridi (oltingugurt dioksidi)	III sinf					1.5113
7	A-III 113	Qurum	III sinf					0.6296
8	A-II 136	Formaldegid	II sinf					0.1514

9	A-I 002	Benz(a)piren	I sinf					0.0000151
10	A-III 045	Temir oksidi (temirga hisoblaganda)	III sinf					0.00257
11	A-II 086	Marganes va uning birikmalari (marganes dioksidiga hisoblaganda)	II sinf					0.000295
12	A-III 063	Ksilol	III sinf					0.12375
13	A-IV 096	Uayt-spirit	IV sinf					0.12375
14	A-III 168	Abraziv chang	III sinf					0.0172
JAMI								48.2069401

b) Jami atmosferaga chiqariladigan ifloslantiruvchi moddalar

T/r	Kod	Ifloslantiruvchi modda	Xavflilik sinfi	t/yil	Tashlamaning foizdagi ulushi (foizda)
1	A-IV 075	Uglerod oksidi	IV sinf	13.6642	28.34
2	A-II 001	Azot dioksidi	II sinf	13.5408	28.09
3	A-III 105	Noorganik chang: 70-20% kremniy ikki oksidi (shamot, sement, kul va boshq.)	III sinf	11.4046	23.66
4	A-IV 098	Uglevodorodlar C1–C5 (metan bundan mustasno)	IV sinf	3.65226	7.58
5	A-III 001	Azot oksidi	III sinf	3.3852	7.02
6	A-III 013	Oltingugurt angidridi (oltingugurt dioksidi)	III sinf	1.5113	3.14
7	A-III 113	Qurum	III sinf	0.6296	1.31
8	A-II 136	Formaldegid	II sinf	0.1514	0.31
9	A-I 002	Benz(a)piren	I sinf	0.0000151	0.00
10	A-III 045	Temir oksidi (temirga hisoblaganda)	III sinf	0.00257	0.01
11	A-II 086	Marganes va uning birikmalari (marganes dioksidiga hisoblaganda)	II sinf	0.000295	0.00
12	A-III 063	Ksilol	III sinf	0.12375	0.26
13	A-IV 096	Uayt-spirit	IV sinf	0.12375	0.26
14	A-III 168	Abraziv chang	III sinf	0.0172	0.04
JAMI				48.2069401	100.0

d) Suvdan foydalanish

T/r	Suv olish obyekti	m³/kun	m³/yil
1	Sherobod tumani		947.1
JAMI			947.1

e) Oqovanning yo‘l qo‘yiladigan cheklangan miqdori

T/r	Kod	Ifloslantiruvchi modda nomi	Xavflilik sinfi	Oqova chiqarish manbasi	m³/kun	m³/yil	O‘rnatilgan oqova suv tozalash uskunasi samardorligi, %	Oqova qabul qilish manbasi
1	W-IV/094	1-Oksi-2,10-dianilido-4,9-antraxinonning dinatriyli tuzi (S antraxinonli xromli ko'k-qora bo'yoq)	IV sinf	курилиш			90	Gidrohimoyalangan o'ra

JAMI	2	947		
------	---	-----	--	--

f) Xavfli chiqindilar miqdori (chiqindi)

T/r	Kod	Chiqindi nomi	Xavflilik sinfi	Hosil bo'lish miqdori (t/yil)
1	WM-II	Nefttutqichlar (benzintutqichlar)dan qalqib chiquvchi plyonka; neft ajratuvchi qurilmalar shلامي; tarkibida moy bo'lgan silliqlovchi shlam; quvurlar va neftdan chiqqan smola, kislotali qatron idishlarini (bochkalar, konteynerlar, sisternalar, gudronatorlarni) tozalash uchun shlamlar chiqindilari	II sinf	0.2275
2	WM-IV	Moy bilan ifloslangan (tarkibida 15% dan kam moy bo'lgan) tozalovchi material	IV sinf	0.1335
3	WM-V	Iste'mol xossalarini yo'qotgan temir bochkalar, ifloslanmagan qora metallar skrabi va qirindilari	V sinf	0.245
4	WM-V	Ishlatib bo'lingan va brak elektr qizdirish lampalari; iste'mol xossalarini yo'qotgan misli, emallangan va nikel bilan qoplangan sim	V sinf	0.0003
JAMI				0.6063

g) Qattiq maishiy chiqindilar miqdori

T/r	Kod	Chiqindi nomi	Xavflilik sinfi	Hosil bo'lish miqdori (t/yil)
1	WM-V	Qattiq maydonni tozalashdan hosil bo'lgan supurindilar	V sinf	14.1
JAMI				14.1

Rekonstruksiya ishlari davrida jami 11 turdagi chiqindi, umumiy 697,7063 t/yil miqdorida hosil bo'ladi. Shundan 2-sinfga mansub ishlatilgan motor moylari 0,2275 t/yil miqdorida hosil bo'lib, maxsus tashkilotlarga qayta ishlash yoki utilizatsiya uchun topshiriladi;

4-sinfga mansub chiqindilar: obtirka lattalari - 0,075 t/yil, ishlatilgan maxsus kiyimlar - 0,0585 t/yil, qattiq maishiy chiqindilar - 2,0 t/yil, hududni tozalashdan hosil bo'ladigan supurindi - 12,1 t/yil, bo'yoqdan bo'shagan metall idishlar - 0,07 t/yil, ishlatilgan LED lampalar - 0,0003 t/yil va qurilish chiqindilari - 3,0 t/yil. Ushbu chiqindilar tegishli ixtisoslashtirilgan tashkilotlarga topshiriladi yoki belgilangan poligonlarga chiqariladi, metall idishlar "Qayta ishlash"ga, maxsus kiyimlar esa qayta foydalanish uchun yo'naltiriladi;

5-sinfga mansub qora metall lomi - 0,1 t/yil, ortiqcha grunt - 680 t/yil va payvandlash elektrodleri qoldiqlari - 0,075 t/yilni tashkil etadi. Qora metall va elektrod qoldiqlari "Qayta ishlash"ga qayta ishlash uchun topshiriladi, ortiqcha grunt esa obyekt hududini rejalashtirish va obodonlashtirish ishlarida qayta foydalaniladi. Barcha chiqindilar maxsus ajratilgan joylar va konteynerlarda vaqtincha saqlanib, belgilangan tartibda utilizatsiya qilinadi yoki qayta ishlashga topshiriladi.

6. Geologik, gidrologik, gidrometeorologik, geomorfologik sharoitlar to'g'risidagi ma'lumotlarni tasdiqlovchi xulosalari asosida ekologik xavfsizlik talablarini ta'minlashga yo'naltirilgan texnologik yechimlar va tadbirlar.

Geomorfologik jihatdan yo'l uchastkasi Sheroboddaryoning III terrasasida joylashgan bo'lib, 10 m gacha bo'lgan chuqurlikda asosan to'rtlamchi davr yotqiziqlari tarqalgan. Qidiruv ishlari davomida 10 m chuqurlikkacha grunt suvlari aniqlanmagan, biroq hududda Sheroboddaryo vodiysining allyuvial yotqiziqlari bilan bog'liq yer osti suvlari mavjud. Qurilish ishlari davrida tuproqlarning ifloslanishi va qo'shimcha sho'rlanishining oldini olish, yoqilg'i-moylash materiallarining tuproqqa tushishiga yo'l qo'ymaslik, qurilish materiallari va chiqindilarni maxsus ajratilgan maydonlarda saqlash, texnik xizmat va ta'mirlash ishlarini jihozlangan maydonlarda amalga oshirish, neft mahsulotlari to'kilganda ifloslangan tuproqni zudlik bilan olib tashlash, yuzaki suv oqimini tartibli ravishda chetlatish hamda qurilish ishlari yakunlangach buzilgan yerlarni tiklash va tuproq holatini muntazam nazorat qilish zarur.

7. Subyekt tomonidan uglerod izini kamaytirish bo'yicha ishlab chiqilgan chora-tadbirlarida hosil bo'ladigan issiqxona gazlarining miqdorini hamda uglerod neytralligini ta'minlash bo'yicha maqsadli ko'rsatkichlarni inobatga olinganligi.

Ekspertizaga taqdim etilgan loyihada issiqxona gazlari chiqindilarining miqdoriy ko'rsatkichlari keltirilmagan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 31 maydagi PF-81-son Farmonining 17-bandi «g» kichik bandi talablariga muvofiq, ishlab chiqarish va korxona faoliyati natijasida hosil bo'ladigan issiqxona gazlari emissiyasi hajmi va uglerod izi (carbon footprint) bo'yicha hisob-kitoblar, ularning manbalari kesimidagi ma'lumotlar hamda uglerod neytralligiga erishish bo'yicha chora-tadbirlar taqdim etilishi lozim.

8. Suv olish obyekti (suvdan foydalanish) haqida ma'lumot.

Suv iste'moli asosan qurilish-montaj ishlari davrida xo'jalik-maishiy ehtiyojlar uchun amalga oshiriladi. Ishchilarning ichimlik suviga bo'lgan ehtiyoji pudratchi tomonidan xarid qilinadigan qadoqlangan ichimlik suvi hisobiga ta'minlanadi. Ichimlik suvini saqlash sanitariya-gigiena talablariga muvofiq amalga oshiriladi. Rekonstruksiya davrida suv asosan xo'jalik-maishiy ehtiyojlar, chang bosish, yo'l qoplamasini namlash va ko'kalamzorlashtirilgan hududlarni sug'orish uchun sarflanadi. Jami suv iste'moli 53,87 m³/sutka yoki 5627,82 m³/yilni tashkil etadi, shundan chang bosish va qoplamani himoyalashga 540 m³/yil, ko'kalamzorlashtirishga 4140,72 m³/yil, ichimlik va dush ehtiyojlariga 947,1 m³/yil sarflanadi. Ishlab chiqarish oqova suvlari hosil bo'lmaydi. Xo'jalik-maishiy oqova suvlari 2,87 m³/sutka yoki 947,1 m³/yil miqdorida vaqtinchalik germetik yig'ish sig'imiga to'planib, keyin assenizatsiya mashinasi orqali yaqindagi tozalash inshootlariga olib chiqiladi.

IV. Davlat ekologik ekspertizasi natijalari

1. Taqdim etilgan materiallarning atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish sohasidagi qonunchilik talablariga muvofiqdirligi.

Taqdim etilgan materiallar atrof-muhitga ta'sirni baholashning birinchi bosqichiga qo'yilgan tabiatni muhofaza qilish qonunchiligi talablariga muvofiq ekanini ko'rsatadi.

2. Ekologik xavfsizlikni ta'minlashga doir chora-tadbirlarning yetarliligi va asosililigi.

Rejalashtirilayotgan faoliyatni amalga oshirish jarayonida atrof-muhitga ta'sir asosan mahalliy va vaqtinchalik xususiyatga ega bo'lib, asosan qurilish-montaj ishlarini amalga oshirish bilan bog'liq bo'ladi. Ta'sirning asosiy turlari avtomobil yo'lini rekonstruksiya qilish davrida yuzaga keladi va qurilish ishlari yakunlangandan so'ng asta-sekin bartaraf etiladi.

Yashil maydonlar obyekti hududining 30 foizida kam bo'lmasligi.

Obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish ishlarini amalga oshirish (hududning kamida 30 foizini ko'kalamzorlashtirish), "Yashil makon" va "Yashil belbog'" umummilliy dasturlari doirasida mazkur iqlim sharoitida o'sishga moslashgan baland bo'yli va keng bargli daraxt hamda butalarni ekishni tashkil etish (O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 23 noyabrdagi PF-199-son va 2026 yil 20 martdagi PF-46-son farmonlari).

Avtomobil yo'li chetlarida hududning landshaft ko'rinishini yaxshilash, sanitariya-gigiena sharoitlarini ta'minlash hamda ekologik holatni barqarorlashtirish maqsadida manzarali daraxtlar ekilishi nazarda tutilsin.

V. Davlat ekologik ekspertizasi markazi ekolog-eksperti xulosasi

Davlat ekologik ekspertizasi natijalarini hisobga olgan holda, Surxondaryo viloyati Sherobod tumanida joylashgan D025k (4R23j) "M-39 avtomobil yo'lidan Sherobod shahrigacha (1398 km)" avtomobil yo'lining 6-11 km qismini rekonstruksiya qilish bo'yicha atrof-muhitga ta'sir to'g'risidagi bayonot (AMTTB) loyihasi. atrof-muhitga ta'sirni baholash materiallari va (yoki) ekologik normativ loyihasi IJOBIY tasdiqlash uchun tavsiya etaman.

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi "Davlat ekologik ekspertizasi markazi" davlat muassasasi, loyiha shartlari hamda mazkur xulosa talablarini bajarish sharti bilan, Surxondaryo viloyati Sherobod tumanida joylashgan D025k (4R23j) "M-39 avtomobil yo'lidan

Sherobod shahrigacha (1398 km)” avtomobil yo‘lining 6-11 km qismini rekonstruksiya qilish uchun “Atrof-muhitga ta’sir to‘g‘risidagi bayonot” loyihasini **ma’qullaydi**.

Mazkur xulosada ko‘rsatilgan talablar bajarilmasa va yuqorida ko‘rsatilgan faoliyatdan tashqari boshqa yoki ko‘shimcha faoliyat turlari tashkil etilganda ushbu davlat ekologik ekspertiza xulosasi o‘z yuridik kuchini yuqotadi va belgilangan tartibda bekor qilinadi.

VI. Mo‘ljallanayotgan, rejalashtirilayotgan yoki amalga oshirilayotgan xo‘jalik va boshqa faoliyat obyekti tomonidan loyihani amalga oshirishda qo‘yiladigan talablar

“JANUBYO‘LLOYIHA” MChJdan quyidagilarni bajarish talab etiladi:

- AMTTB loyihasiga muvofiq xulosaning shartlarini hisobga olgan xolda, belgilangan reja-tadbirlarni bajarish, maishiy chiqindilarni to‘plash va vaqtincha saqlash maxsus punktlarda tashkil etish, ularni xili bo‘yicha alohida idishlarda yig‘ilishini ta’minlash va ixtisoslashgan sanitariya korxonasi bilan shartnoma asosida olib chiqish;

- rahbarning shaxsiy javobgarligi ostida korxonaning xavfsiz ishlashi bo‘yicha texnologik ko‘rsatmalar talablarini bajarish va xodimlar uchun xavfsiz sharoitlarni yaratib berish, xodimlar va aholiga zararli ta’sirini oldini olish bo‘yicha samarali choralarini ko‘rish;

- qayta tiklanadigan energiya manbaalarini va resurslarni tejaydigan uskunalardan foydalanish;

- “Yevro-4” standartidan past bo‘lmagan yoqilg‘idan foydalanish;

- obyekt hududida yuza qismini qazib olish, yuklash va tushirishdan atmosfera havosiga ko‘tariladigan noorganik changni bostirish maqsadida suv sepish tizimini joriy qilish va uzluksiz olib borish;

- qurilish davrida maxsus texnikalarning ajratilgan yo‘ldan yurishini va avtoyoqilg‘ilarni maxsus betonlangan joyda to‘ldirilishini, to‘kilgan neft mahsulotlarini yig‘ish uchun gidroizolyatsiyalangan va betonlangan chuqurcha tashkil etish hamda muntazam tozalab borishni nazorat qilish;

- avtomobil yo‘lining qurilishi davrida hosil bo‘ladigan qurilish chiqindilari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021 yil 28 yanvardagi “Qurilish chiqindilari bilan bog‘liq ishlarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 40-son qarori talablari asosida qurilish chiqindilarini maksimal darajada qayta ishlash, utilitashtirish va maxsus qurilish poligonlarga olib chiqishni tashkil etish;

- qurilish davrida daraxt va butalarni kesmaslik, yer usti va yer osti suvlarini ifloslantirmaslik choralari ko‘rish, O‘zbekiston Respublikasining “Yashil makon” va “Yashil belbog‘” umummilliy loyihasi ijrosi yuzasidan atrof hududni kompleks obodonlashtirish va ko‘kalamzorlashtirish choralari ko‘rish kerak bo‘ladi;

- ajratilgan yer maydonining belgilab qo‘yilgan chegarasidan chetga chiqmaslik;

- ish faoliyati natijasida hosil bo‘ladigan chiqindilar uchun vaqtinchalik maxsus joy tashkil qilish va belgilangan tartibda utilitatsiya qilish choralari ko‘rish;

- avtomobil yo‘li qurilish ishlari davrida loyihada belgilangan chuqurlikkacha amalga oshirishda, yer osti suvlariga ta’sirini oldini olish choralari ko‘rish;

- hosil bo‘ladigan oqova suvlarni tozalash inshootiga olib ketuvchi tashkilot bilan shartnoma rasmiylashtirish;

- qurilish va boshqa ishlarni, belgilangan ekologik talablar asosida olib borilishi;

- qurilish davrida buzilgan yerlarni tiklash maqsadida texnik rekultivatsiya ishlarini olib borish va hududni obodonlashtirish.

Qurilish ishlarining qisqa muddatligi hamda statsionar manbalar yo‘qligini inobatga olib, loyihaning keyingi bosqichlarini amalga oshirish maqsadga muvofiq emas.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.12.2021 yildagi №PF-46 farmoni hamda 18.02.2020 yildagi №93 qaroriga muvofiq, qimmatli daraxt va butalarni kesishga moratoriy muddatsiz uzaytirilgan. Shu sababli mavjud daraxtlarga zarar yetkazish va ularni kesish qat’iyan taqiqlanadi va bu qonunchilikka muvofiq javobgarlikka sabab bo‘ladi.

“Yer osti boyliklari to‘g‘risida”gi qonunning 3-moddasiga muvofiq, yer osti boyliklari umummilliy boylik hisoblanadi. Shuning uchun obyekt hududida hosil bo‘ladigan ortiqcha tuproq, qum va shag‘alni tegishli ruxsatsiz tashish yoki sotish taqiqlanadi.

“Ekologik ekspertiza, atrof-muhitga ta’sirni baholash va strategik ekologik baholash to‘g‘risida”gi qonunining 17-moddasiga muvofiq ekologik ekspertizasi buyurtmachisi yuqorida ko‘rsatilgan ekologik talablari bajarishi shart.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026 yil 11 maydagi “Atrof-muhitga ta’sirni baholashning yangi mexanizmlarini joriy qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 234-son qaroriga muvofiq, davlat ekologik ekspertizasiga atrof-muhitga ta’sirni baholash natijalari asosida taqdim etilgan atrof-muhitga ta’sirni baholash bo‘yicha materiallarning va ekologik normativlar loyihalarining to‘g‘riligi, ishonchligi hamda asosligi uchun buyurtmachi bilan solidar javobgar bo‘ladi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ekologik ekspertiza, atrof-muhitga ta’sirni baholash va strategik ekologik baholash to‘g‘risida”gi Qonuni muvofiq, Davlat ekologik ekspertizasi xulosasining amal qilish muddati uch yil etib belgilangan. Shuningdek, agar ekspertiza obyekti Davlat ekologik ekspertizasining xulosasi berilgan kundan boshlab uch yil mobaynida realizatsiya qilinmasa, Davlat ekologik ekspertizasining ijobiy xulosasi yuridik kuchga ega bo‘lmaydi.

Loyihaning maqbulligi to‘g‘risidagi Davlat ekologik ekspertizasining xulosasi qonunda belgilangan tartibda davlat idoralari va tashkilotlardan tegishli ruxsatnomalarni olish zaruratini almashtirmaydi yoki bekor qilmaydi.

VII. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Ekologiya va iqlim o‘zgarishi milliy qo‘mitasi, viloyatlar va Toshkent shahar ekologiya va iqlim o‘zgarishi bosh boshqarmalari

Surxondaryo viloyati ekologiya va iqlim o‘zgarishi bosh boshqarmasi tomonidan “JANUBYO‘LLOYIHA” MChJ ning quyidagilarni bajarilishini nazoratga olishi kerak bo‘ladi: qurilish davrida ekologik qonun va me‘yorlariga rioya etilishini; avariya holatlarini yuzaga kelmasligini nazoratga olish; hududni rekultivatsiya qilish, kompleks obodonlashtirish va ko‘kalamzorlashtirish.

Izoh: Ushbu ekolog-ekspert xulosasi davlat ekologik ekspertizasi xulosasining ajralmas qismi hisoblanadi. Unda belgilangan talablar bajarilishi shart.

ЭЛЕКТРОН РАҚАМЛИ ИМЗОЛАР:

1. ABDURAXIMOV XUSNIDDIN RUSTAMOVICH (stir: 31405**4330027 сана: 12.09.2026 08:39:08)
2. MUXAMEDOV G‘AYRAT AMINOVICH (stir: 31902**0910010 сана: 12.09.2026 12:07:34)

<https://hujjat.uz/document?pin=oG84gW11&id=a804ddf5-dd91-4fe8-85cd-af0c3a87f2b7>